

بسمه تعالی

جلسه ۴۱

عنوان درس:	درس خارج فقه الصلاة	سال تحصیلی: ۱۳۹۹ - ۱۴۰۰	تاریخ درس:	۱۳۹۹/۹/۱۸
عنوان فرعی ۱	شروط التقصیر			
عنوان فرعی ۲	جلسه ۴۱			
عنوان فرعی ۳	بررسی دلیل پنجم به وجوب تمام لمن لا یرید الرجوع لیومه در مسافت تلفیقیه			
مقرر:	حجة الاسلام و المسلمین سجاد آریس و اصغر حیدری			

شروط التقصير :

خلاصه جلسه گذشته :

جواب اول :

ما به استدلال به روایت عبد الرحمن بن حجاج همان بود که گفتیم که حاصلش این بود که قرینه ذیل دلالت می کند بر اینکه سائل که سوال می کند من ۵ فرسخ تا آنجا رفتم و حضرت آنجا میگوید اتم بعد میاد میگوید، مسافت تقصیر ۸ فرسخ است معنی اش این است که در آن مسافتی که شما سوال کردی اون مقصد باید یا وطنت باشد یا در آنجا قصد اقامت ده روز کرده باشید تا این ذیل و صدر با هم منسجم باشند ، این قرینیت پیدا می کند ذیل بر اینکه مراد از صدر روایت اقامت یا وطنیت در آن ضیعه است. چون روایات دیگری هم در بین است که بیان می کنیم و این روایت دیگر هم موید همین نظر ما هستند.

جواب دوم :

جواب دوم به استدلال به روایت عبد الرحمن این است که :

ما روایات دیگری داریم که در همین امر وارد شده اند:

مثلا موثقه ابن بکیر که در همین سفر به قادسیه وارد شده است ؛روایت می فرماید:

و بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْقَادِسيَّةِ -
أَخْرَجُ إِلَيْهَا أَنْتُمْ الصَّلَاةَ أَمْ أَقْصَرُ قَالَ وَكَمْ هِيَ قُلْتُ هِيَ الَّتِي رَأَيْتَ قَالَ قَصَّرَ.^۱

در روایت دیگر امام قادسیه را دیده است و میگوید اتم لکن اینجا امام میگوید قصر پس این روایت با روایت دیگر تعارض می کند.

^۱ وسائل الشیعة / ج ۸ / ۴۵۸ / ۲ - باب وجوب القصر علی من قصد ثمانية فراسخ أربعة ذهابا و أربعة إيابا مطلقا لا أقل من ذلك ص : ۴۵۶

اگر ما بخواهیم بگوئیم که آن روایت مثل همین روایت هست (که هست چون این هم سفر به قادسیه است) و آن هم سفر به قادسیه است و در آنجا می‌گه اتم و در اینجا می‌گه قصر ، خوب تعارض می‌کنند حالا باید چه بکنیم؟

اینجا ما شاهد جمع داریم ؛ روایات زیادی داریم که در همین سفر به ضیعه یا یک محل در آنها آمده و آنها تفصیل میدهند ،روایت می‌گوید اگر به سفر رفتی و به ضیعه خودت رسیدی اگر آن ضیعه وطن بود یا قصد اقامت کردی اینجا تمام می‌خوانی و اگر قصد توطن نداشتی و قصد اقامت ده روز هم نداشتی و آنجا وطن هم نبود و طبیعتا می‌خواهی برگردی اینجا گفتن باید تقصیر بکنی .

خوب این روایاتی که تفصیل می‌دهند بین آن ضیعه ای که سفر به آن ضیعه سفری باشد که آن ضیعه ،ضیعه ی منزل وطن باشد یا قصد اقامت بکند اینجا فرمود اتم و اگر قصد اقامت یا توطن نباشد فرمود اتم این روایات، دو روایتی که ظاهرا باهم متعارض هستند را تفسیر می‌کنند یعنی شاهد جمع بین این دو روایت می‌شوند آنوقت آن روایت عبد الرحمن بن حجاج حمل بر صورت قصد اقامت یا استيطان در آن ضیعه می‌شود و روایت موثقه ابن بکیر حمل بر عدم قصد استيطان و عدم قصد اقامه می‌شود . و این دسته از روایات شاهد جمع بین این دو روایت متعارض می‌شوند.

بحث سندی :

سند روایت ابن بکیر سند قوی هست و حتی آن اشکالاتی که در روایت عبد الرحمن حجاج بود در اینجا نیست و سند بسیار قوی است.

روایات شاهد جمع :

روایات شاهد جمع زیاد هستند ما برای نمونه سه تا از اون روایات شاهد جمع را بیان می‌کنیم و هر سه صحیح السند هستند:

روایت اول : صحیحہ ابن سنان

۱۱۲۸۰-۶- و عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَرْثَرٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: مَنْ أَتَى ضَيْعَتَهُ ثُمَّ لَمْ يُرِدِ الْمَقَامَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ قَصَرَ وَ إِنْ أَرَادَ الْمَقَامَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ أَتَمَّ الصَّلَاةَ.^۲

استفاده ما از این روایت این است که روایت عبدالله بن سنان هر دو روایت را تفسیر می کند فلذا روایت حجاج که فرمود یتم ، یعنی اراد المقام عشره ایام و در مقابل روایت ابن بکیر که فرمود قصر یعنی لم یرد الاقامه عشره ایام

روایت دوم : صحیحہ محمد بن اسماعیل بزرع

و عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَرِيعٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ ع قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَقْصُرُ فِي ضَيْعَتِهِ فَقَالَ لَا بَأْسَ مَا لَمْ يَنْوِ مَقَامَ عَشْرَةِ أَيَّامٍ إِلَّا أَنْ يَكُونَ لَهُ فِيهَا مَنْزِلٌ يَسْتَوِطِنُهُ فَقُلْتُ مَا الْإِسْطِيطَانُ فَقَالَ أَنْ يَكُونَ لَهُ فِيهَا مَنْزِلٌ يُقِيمُ فِيهِ سِتَّةَ أَشْهُرٍ فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ يُنْمُ فِيهَا مَتَى دَخَلَهَا^۳

ما به همین روایت استناد می کنیم که اگر کسی رفت یه جایی و ۶ ماه پشت سر هم ماند آنجا وطنش می شود حتی اگر بعد هم آنجا نره ۶ ماه بماند بلکه هر وقت رفت آنجا نمازش تمام است و لذا بر مبنای این روایت ما قائل به امکان استيطان در چند نقطه هستیم حالا بعضی ها میگویند در بیش از دو نقطه نمی شود میگیریم نه این می گوید که :

الا ان يكون فيها منزل يستوطنه بعد استيطان را می فرمایند : ان يكون له منزل يقيم فيه ستة اشهر

این یقیم نه اینکه یقیم فی کل سنه بلکه یک بار هم یقیم فيه ستة اشهر اصبح منزلا له هم درست خواهد بود ومنزل او خواهد بود .

^۲ وسائل الشیعة / ج ۸ / ۴۹۹ / ۱۵ - باب أن المسافر إذا نوى الإقامة عشرة أيام وجب عليه الإتمام في الصلاة و الصيام و اعتبرت المسافة فيما بعدها و إذا تردد في الإقامة وجب عليه القصر إلى ثلاثين يوما ثم يجب عليه التمام و لو صلاة واحدة و حكم إقامة الخمسة ص : ۴۹۸

^۳ وسائل الشیعة ؛ ج ۸ ؛ ص ۴۹۴

۱۱۲۶۴-۹- وَ عَنْهُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي حَلْفٍ قَالَ سَأَلَ عَلِيُّ بْنُ يَظْطِينَ أَبَا الْحَسَنِ الْأَوَّلَ ع- عَنِ الدَّارِ تَكُونُ لِلرَّجُلِ بِمَصْرٍ أَوْ الضَّيْعَةِ فَيَمُرُّ بِهَا قَالَ إِنْ كَانَ مِمَّا قَدْ سَكَنَهُ أَتَمَّ فِيهِ الصَّلَاةَ وَ إِنْ كَانَ مِمَّا لَمْ يَسْكُنْهُ فَلْيُقْصُرْ.^۴

در حدیث قبلی سُکنی را تفسیر کرده است که مراد همان استیطان است و استیطان همان اقامه سته شهر است

این روایت هم از روایات مفسره آن دو روایتی است که در ظاهر متعارضند.

بنابر این از مجموع روایات چنین استفاده می شود که اگر مسافتی رفت که این مسافت، مسافتی بود که ۸ فرسخ در آن بود ولو با رجوع اگر آن محلی که مقصد اوست وطنش باشد یا قصد اقامت در آنجا را بکند اینجا نماز را تمام می خواند و روزه میگیرد و اگر آن محل وطنش نباشد و قصد اقامت هم نکند ، اینجا به موثقه ابن بکیر عمل می کنیم که نمازش را باید تقصیر بکند.

نتیجه بحث :

بنابر این نتیجه بحث در قول دوم : اتضح مما ذكرنا که این قول دوم که به مشهور نسبت داده شده است که اگر کسی مسافت ۸ فرسخ تلفیقی رفت و لا یزید الرجوع لیومه این باید نمازش تمام باشد این قول قول درستی نیست. اگر مسافت تلفیقی رفت چه آن که یزید الرجوع لیومه باشد و چه لا یزید الرجوع لیومه یقصر الا اذا كان له وطن یستوطنه یا قصد اقامت ده روز بکند.

این نتیجه ی بحث ماست ، ادامه بحث را جلسه بعد پیگیری می کنیم.

^۴ وسائل الشیعة / ج ۸ / ۴۹۴ / ۱۴ - باب أن من وصل إلى منزل له قد استوطنه ستة أشهر فصاعداً أو ملك كذلك و لو نخلة واحدة وجب عليه التمام و تعتبر المسافة فيما قبله و كذا فيما بعده فإن قصرت لم يجز القصر ص : ۴۹۲

"اللهم صلى على محمد و آل محمد"